

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 57 0 Пс 126116 20 Рев
Бања Лука, 3.11.2021. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Горјане Попадић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Д. д.о.о. З., кога заступа Д.Г., адвокат из Б., против тужене Н.б. а.д. Б.Л., коју заступа Ј.Ч., адвокат из Б.Л., ради стицања без основа, вриједност спора 2.500.000,00 КМ, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 126116 20 Пж 2 од 24.9.2020. године, на сједници одржаној 3.11.2021. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Окружног привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 126116 18 Пс од 30.12.2019. године, одбијен је захтјев тужитеља да му тужена, на име стицања без основа исплати износ од 2.516,880,86 КМ, са законском затезном каматом од дана подношења тужбе, као и захтјев за накнаду трошкова поступка и обавезан је тужитељ да туженој накнади трошкове поступка у износу од 15.256,80 КМ, а одбијен је захтјев преко овог износа.

Другостепеном пресудом Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 126116 20 Пж 2 од 24.9.2020. године, жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда потврђена и одбијен је захтјев тужитеља за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Тужитељ ревизијом побија другостепену пресуду због погрешне примјене материјалног права и предлаже да се побијана пресуда преиначи и тужбени захтјев усвоји, уз накнаду трошкова поступка.

Тужена у одговору на ревизију предлаже да се ревизија одбије као неоснована.

Ревизија није основана.

Тужитељ захтјевом у тужби тражи да му тужена, на име стицања без основа исплати износ од 2.516.880,86 КМ, са законском затезном каматом и трошковима поступка.

Расправљајући о тужбеном захтјеву тужитеља првостепени суд је на основу проведених доказа утврдио: да су тужитељ (корисник кредита) и тужена (Банка), дана

11.12.2010. године закључили уговор о дугорочном кредиту број: ..., на износ од 5.000.000,00 КМ и да је у сврху обезбјеђења наплате кредита тужитељ предао средства обезбјеђења туженој наведена у члану 7. уговора, међу којим су и покретне ствари и опрема тужитеља и предузећа Ј. д.о.о Б. и да је укупна вриједност заложене имовине 9.248.416,34 КМ; да су парничне странке закључиле Уговор о кредиту број: ... од 17.6.2013. године, на износ од 3.000.000,00 КМ, којим су међу средствима обезбјеђења уговореним у члану 7. уговора, и залози над опремом тужитеља и опремом у власништву Ј. д.о.о. Б., а укупна вриједност заложене имовине је процијењена у износу од 8.603.461,90 КМ; да је вјештак машинске струке Б.Т., диплинг.маш. у поступку одобравања наведеног кредита процијенио вриједност основних средстава тужитеља у износу од 3.411.636,16 КМ; да је у поступку извршења на покретним стварима у објектима тужитеља у К., З., покренутом на основу Потврда регистрације залога при Централном регистру залога Босне и Херцеговине, рјешењем Основног суда у Зворнику број 83 Ип 022178 14 Ип од 14.5.2014. године, дозвољено извршење, у ком поступку су судски извршитељи, дана 9.6.2014. године извршили попис заложених покретних ствари - опреме пронађених на тој локацији и да нису предате све ствари и опрема које су предмет залогне и извршења; да су према записнику судских извршитеља од 29.6.2015. године, туженој предате покретне ствари које су биле предмет пописа у том извршном поступку, након чега је рјешењем истог извршног суда број 80 Ип 022178 14 Ип од 7.7.2015. године, извршни поступак обустављен, а тужена је 25.6.2014. године те ствари преузела у посјед, ради продаје; да је тужена 3.7.2014. године обавијестила тужитеља да је преузела наведене покретне ствари, на којима је дозвољено извршење непосредном продајом од стране тражиоца извршења (тужене), будућем купцу до потпуног намирења потраживања из основа наведених уговора о кредиту и позвала је тужитеља да измири потраживање у износу од 5.046.976,23 КМ, по основу уговора од 22.12.2010. године и у износу од 3.258.892,63 КМ, по основу уговора у од 17.6.2013. године наводећи, да уколико у остављеном року не искупи та потраживања, да ће преузете ствари бити продате непосредном погодбом будућем купцу, до које продаје није дошло; да је одлуком тужене број ... од 24.3.2017. године одобрено искњижавање остатка обавезе тужитеља у износу од 978.304,70 (према процјени вјештака машинске струке М.Т. из 2010. године, који у овом поступку није проведен као доказ) у којој је наведено, да Банка неће вршити обрачун и књижење законске затезне камате за период од покретања судског поступка до отписа дуга и да ће наведеним књижењем "затворити кредитне партије у цијелости"; да је финансијски вјештак А.Т. сачинила прегледе: исплаћених средстава по основу наведених кредита, при чему је нашла, да је износ од 894.755,33 КМ, који је евидентиран у пословним књигама тужене, исказан на темељу одлуке о књижењу број ... од 11.8.2014. године, према процјени вјештака М.Т.од 18.6.2014. године, у којој је наведено да се „опрема која је преузета од извршеника класификује за продају“; и да је тужба у овој правној ствари поднесена 30.5.2018. године.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио, да је и поред бројно проведених материјалних доказа тужитељ, а ни тужена нису доказали своје наводе у погледу вриједности заложених покретних ствари извршеника (тужитељ), које је тужена преузела у извршном поступку, ради продаје, у сврху отплате кредита; да из проведених доказа не произлази да су предметне ствари преузимањем у извршном поступку постале власништво тужене, јер исте нису књижене у књиговодственој евиденцији као њена имовина, нити је примјеном одредаба Оквирног закона о залозима („Службени гласник БиХ“, број 28/04 и 54/04), тужена стекла право власништва на истим; да ни налаз наведеног финансијског вјештака, не даје основ за закључак да је дошло до повећања имовине тужене у износу од 3.411.636,16 КМ и да је књижењем износа од 894.755,33 КМ, по основу преузетих покретних ствари и опреме (ради продаје),

дошло само до смањења дијела обавезе тужитеља према туженој у том износу; да суд није имао основа у проведеним доказима за утврђење висине дуга тужитеља према туженој у моменту преузимања наведених ствари, јер тужена није пружила доказе да је дуг био у износу наведеном у поменутом обавјештењу од 3.7.2014. године (који вишеструко прелази и износ на који је предметна опрема процијењена у моменту уписа заложног права), те да све када би се и прихватили наводи тужитеља, да је преузимањем ствари тужена постала њихов власник, остала је недоказана вриједност предметних ствари у моменту преузимања, јер није прихватљива процијена из 2013. године у износу од 3.411.636,16 КМ, а ни из 2010. године, у износу од 894.755,30 КМ (у ком износу је тужена књижила преузете покретне ствари), поготово када се има у виду да се на основу записника судских извршитеља не може поуздано утврдити, да је преузета комплетна опрема која је била предмет вјештачења, као и протек времена и да је ријеч о машинама које губе на вриједности; те да, будући да тужена није увећала своју имовину за 3.411.636,00 КМ, као што то тврди тужитељ, нема мјеста примјени правила о стицању без основа. Из наведених разлога, примјеном процесног правила о терету доказивања првостепени суд је одбио тужбени захтјев као неоснован.

Другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, па је жалбу тужитеља одбио и првостепену пресуду потврдио.

Одлука другостепеног суда је на закону заснована.

Правилно су нижестепени судови судили када су нашли да се у конкретном случају не ради о стицању без основа (члан 210. Закона о облигационим односима „Службени лист СФРЈ“, број 29/78, 39/85 и 57/89, те „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04), од стране тужене, по ком правном основу се темељи тужбени захтјев.

Наиме, према чињеничном утврђењу првостепеног суда, које је као правилно прихватио и другостепени суд, у извршном поступку покренутом на основу Потврда о регистрацији Министарства Босне и Херцеговине, као извршних исправа, рјешењем Основног суда у Зворнику, број 83 Ип 022178 14 Ип од 14.5.2014. године, дозвољено је извршење продајом покретних ствари и опреме извршеника (овдје тужитељ), заложених као средстава обезбјеђења враћања кредита по уговорима о кредиту од 22.12.2010. године и од 17.6.2013. године, а након спроведене извршне радње – пописа заложених покретних ствари, судски извршитељи су одузели ствари од извршеника и предали тражиоцу извршења (овдје тужена), који начин извршења је прописан одредбом члана 26. став 2. тачка а) Оквирног закона о залозима. Тужена је у смислу одредбе члана 26. став 6. истог закона обавјештењем од 3.7.2014. године обавијестила тужитеља, да је преузела предметне покретне ствари и позвала га да измири потраживање у износу од 5.046.976,23 КМ (по уговору о кредиту од 22.12.2010. године) и у износу од 3.258.892,63 КМ (по уговору о кредиту од 17.6.2013. године) наводећи, да уколико не искупи потраживања у наведеним износима (које право на искуп је предвиђено чланом 34. Оквирног закона о залозима), да ће наведена опрема –покретне ствари бити продате непосредном погодбом, будућем купцу.

Током поступка тужена није ни тврдила да је предузимала даљње извршне радње везане за продају предметних ствари: обавјештење о продаји и продају заложених ствари заложном дужнику, а ни другом лицу како прописује одредба члана 29. став 1. Оквирног закона о залозима, нити је извршила јавну продају - непосредном погодбом, као што је навела у поменутом обавјештењу од 3.7.2014. године, тако да поступак извршења није

окончан, нити се тужитељ (заложни дужник), користио правом на искуп. Тужена (као заложни повјерилац), у смислу одредбе члана 29. став 5. Закона о оквирним залозима, није била у обавези ангажовати судског вјештака, ради процјене пописаних ствари и опреме, што она није ни учинила.

Указујући на ток наведеног извршног поступка, по оцјени овога суда, првостепени суд се није бавио законитошћу вођења тог поступка, како се неосновано наводи у ревизији. Тај суд је, неминовно морао поћи од доказа које су предложиле парничне странке и чињеница утврђених у извршном поступку, који су релевантни за одлуку у овоме спору, на који начин је суд те доказе и посматрао и правилно их је оцијенио, као што не стоје ни наводи ревизији да је те доказе исти суд „морао прихватити“, о чему првостепена пресуда садржи ваљано и исцрпно образложење, које је као правилно прихватио и другостепени суд.

Код оваквог стања ствари и имајући у виду да тужитељ, на коме је терет доказивања чињеница на којима заснива тужбени захтјев, током овог поступка није предлагао процјену вриједности заложених, а у извршном поступку пописаних ствари (тужена се није изјашњавала о томе, каква је уопште, због протеча времена, правна судбина тих ствари), и по оцјени овога суда, тврдња ревидента да је преузимањем имовине тужитеља у вриједности од 3.411.636,16 КМ, за тај износ повећана имовина тужене, а како је тужена у пословним књигама књижила износ од 894.755,30 КМ, да се за преостали износ од 2.516.880,86, обогатила, указују се неоснованом. Ово и из разлога, што је процјена ствари у наведеном износу извршена 25.5.2013. године (у поступку одобравања кредита по уговору од 17.6.2013. године) и да та вриједност у вријеме пресуђења, по природи ствари, не може бити у истом износу, па макар и због саме амортизације, а да се не говори о томе – да је остало неутврђено: које ствари нису пописане а биле су предмет процјене од 25.5.2013. године (с обзиром на стање списка према којима су неке од ствари приликом пописа биле дислоциране), у каквом стању су ствари биле у вријеме пописа, да ли су биле у функцији или је било и неупотребљивих ствари и која би њихова вриједност била; колики је вијек трајања и да ли је код неких од ствари већ истекао; да ли су приликом пописа ствари посматране – као индивидуално одређене ствари „које се могу помјерати у простору без уништења њихове суштине“, како су покретне ствари дефинисане одредбом члана 6. став 3. Закона о стварним правима („Службени гласник Републике Српске“ број 124/08 до 107/19), или су пописивани дијелови појединих ствари (на што упућује околност, да су у записнику о попису наведене ствари од броја 1. до 79, у приједлогу за извршење, од броја 1. до 52, а у налазу вјештака од 25.5.2013. године, од броја 1. до 55). Одговор на ова питања могло је дати само стручно лице, које у том поступку није ангажовано, што (како је напријед речено), у смислу одредбе члана 29. став 5. Оквирног закона о залозима, није било у обавези тужене, а што је било у интересу тужитеља. Како то није учињено у извршном поступку, тужитељ је то могао (ради потпуног и правилног утврђења чињеничног стања и правилне примјене материјалног права), предложити у овом поступку, јер на њему је терет доказивања тих чињеница које су одлучне за пресуђење. Зато се ревизиони наводи у овом правцу, указују неоснованим. На овакав закључак, супротно наводима ревизије, без значаја је околност да је тај износ наведен и у приједлогу тужене којим је покренут извршни поступак, који по том питању не веже суд.

Правилно је првостепени суд утврдио, што је другостепени суд прихватио, да тужена није постала власник покретних ствари (које је преузела, ради продаје), јер је одредбом члана 29. став 4. Оквирног закона о залозима изричито прописано, да заложни повјерилац (овдје тужена), може купити ствар или њен дио, само путем јавне продаје

коју води судски извршитељ, што овдје није био случај. На овакав закључак је без значаја околност да је тужена, након преузимања предметних ствари смањила потраживање према тужитељу у износу од 894.755,30 КМ, који износ је евидентиран у пословним књигама тужене на темељу напријед наведене (њене) одлуке о књижењу од 11.8.2014. године, о чему се изјаснила финансијски вјештак. С тим у вези, правилан је и закључак првостепеног суда, да ни тужена није доказала процијењену вриједност тих ствари у напријед наведеном износу, у ком је према налазу финансијског вјештака књижила „остатак“ обавезе тужитеља из основа уговора о кредитима. Одлуком колегија Управе Банке број ... од 24.3.2017. године, којом је одобрено искњижавање остатка обавезе тужитеља према туженој у износу од 978.304,70 КМ, у члану 2. је наведено - да Банка неће вршити обрачун и књижење законске затезне камате „по наведеним партијама“, за период од покретања судског поступка до момента отписа дуга, те ће наведеним књижењем „затворити кредитне партије у цијелости“. Доношење наведених одлука је у диспозицији тужене и ствар је њене процјене о економској оправданости не-спровођења поступка продаје предметних покретних ствари, што нема никаквог правног значаја за исход овога спора, а захтјев тужитеља је, како је већ речено, одбијен због недоказаности чињеница на којима се заснива захтјев.

Према томе, поступање тужене приликом „затварања кредитних партија у цијелости“, не може погодовати тужитељу, који је с обзиром на све напријед наведено и сам пошао од погрешне претпоставке, да је процјена предметних ствари од 25.5.2013. године, релевантна за утврђивање вриједности ствари (пописаних од стране судских извршитеља), у вријеме пресуђења, јер је обавеза тужитеља да на несумњив начин докаже чињенице на којима заснива свој захтјев (члан 7. став 1. и члан 123. став 1. Закона о парничном поступку „Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), што он није учинио. Зато су нижестепени судови правилно судили када су примјеном ових одредби, у вези са чланом 126. истог закона, тужбени захтјев одбили, а ревизијом тужитеља правилност и законитост истих се ничим битним не доводи у сумњу.

С обзиром на разлоге садржане у овој пресуди, остали наводи ревизије, нису од значаја за правилност и законитост побијане пресуде.

Према изложеном, побијана пресуда нема недостатака на које се указује у ревизији, а ни оних на које овај суд пази по службеној дужности, због чега је примјеном одредбе члана 248. ЗПП, одлучено као у изреци.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић